نگاه

گزینه‌های پیش رو در صورت تصویب قانون جدید کنگره علیه توافق

رضا نصری

● «قانون نظارت بر توافق هسته‌ای ۲۰۱۵» طرحی است که تندروهای سنا به کنگره برده‌اند تا دولت اوباما را موظف کنند توافق احتمالی با ایران را به کنگره ارسال کند. یکی از نکات مهم این است که این قانون -چنانچه از سد وتوی اوباما عبور کند و به تصویب برسد - رییس‌جمهور را موظف خواهد کرد متن توافق را به کنگره «واگذار» کند، اما پس از این واگذاری، پروسه پیش‌رو پیچیده‌تر از آن است که اغلب رسانه‌ها عنوان می‌کنند. به‌واقع، چنانچه قانون تصویب شود، به‌مدت ۶۰روز اختیارات قانونی رییس‌جمهور برای تعلیق یا برداشتن تحریم‌ها سلب خواهد شد تا کنگره در این فرصت به بررسی توافق بنشیند. دراین‌مدت ۶۰روزه، کنگره مختار است که: ۱) متن توافق را به رای گذاشته و احیانا آن را تایید کند. ۲) سکوت کند (که سکوت پس از انقضای ۶۰روزه تاثیر تایید را دارد). ۳) طی رأی‌گیری توافق را رد کند و سپس با تصویب یک قطعنامه مشترک بین مجلسین (Jointresolution)، اختیارات رییس‌جمهور برای تعلیق و برداشتن تحریم‌ها را به‌صورت «دایمی» سلب کرده و با این کار هم توافق را بلاموضوع و هم تحریم‌ها تعلیق شده پیشین را بازگرداند. نکته قابل‌توجه اینجا در مورد گزینه سوم است. چراکه حتی در این صورت نیز سناتورهای موافق توافق می‌توانند طی یک سازوکار به نام Filibuster - که عبارت است از به‌تعویق‌انداختن تعمدی پروسه رای‌گیری - به‌مدت ۶۰روز مانع تصویب «قطعنامه‌مشترک» (Joint resolution) شوند و عملا گزینه «انفعال» (یا سکوت) را به کنگره تحمیل و توافق را به صورت خودکار اجرایی کنند. ضمن اینکه اوباما نیز می‌تواند در مرحله آخر «قطعنامه مشترک رد توافق» را وتو کند. به‌هرحال تصویب این قانون - با اکثریت وتوشکن دوسوم - الزاما به این معنا نیست که توافق به‌دست کنگره خراب خواهد شد. حتی اگر این قانون تصویب شود هم سناتورهای موافق توافق و حامی اوباما این امکان را خواهند داشت که در یک‌فرصت ۶۰روزه با سازوکار ذکرشده مانع کارشکنی کنگره شوند و هم اوباما می‌تواند از حق وتوی خود در مرحله نهایی استفاده کند. به عبارت دیگر، سناتورهای کنگره و اوباما همچنان این اختیار قانونی را خواهند داشت که در کارشکنی تندروهای کنگره کارشکنی کنند!

*عضو موسسه مطالعات عالی بین‌المللی ژنو

نقدی به پدیده من‌در آوردی «کاردار غیرمقیم»

فریدون مجلسی

در موضوع حمله به سفارت انگلیس و وقایعی که در سال۹۰ از سوی جمعی از افراد خودسر اتفاق افتاد، بهترین روش عذرخواهی بود. اما به هر حال این اتفاق نیفتاد و دیدیم در برابر آن هم دولت انگلیس به رفتاری من‌درآوردی روی آورده و کارداری غیرمقیم برای ایران اختصاص داده است. این درحالی است که مشکل اصلی ایرانیان در موضوع تسخیر سفارت، دشواری در رفت‌وآمد و انجام برخی سفرهای عادی و هزینه‌برشدن این مساله است. آنهایی که از دیوار سفارت بالا رفته و اقدام به تخریب و انجام برخی رفتارهای خارج از عرف کرده‌اند، به‌هیچ‌روی به هزینه‌های ملی اقدام خود فکر نکرده و تنها هزینه‌های ملی و مردمی در حوزه دیپلماسی را بالا برده‌اند.

متاسفانه رفتار من‌درآوردی انگلیسی‌ها یک سنت قدیمی است و دولت ایران باید به ابعاد این مساله آگاه باشد. آنها با این رفتارشان می‌خواهند اهمیت کشور موردنظر را بالاوپایین ببرند. برای نمونه در دوره فتحعلیشاه در شان خودشان نمی‌دانستند که به ایران سفیر بفرستند و رابطه ایران که با هند برقرار شد، از طریق هند با ایران تماس داشتند.

به‌همین‌خاطر تمهید در انتصاب کاردار غیرمقیم در ادامه همان رفتار انگلیسی‌مآب و احساس آن‌زمانی است.

این خسارت از سوی برخی افراد بی‌شناسنامه و فاقد هویت سیاسی خاص مطرح شده و امری غیرقابل‌پذیرش بوده است. اما در کشور انگلیس چندصدهزار ایرانی داریم. به همین‌خاطر ایجاد ارتباط کنسولی مهم‌ترین خواسته خانواده‌های ایرانی ساکن یا در رفت‌وآمد به انگلیس است. اصلا اگر بنابر ترمیم روابط نیست، هیچ‌چیزی نباشد اما کنسولگری را باز کنند. پیش از آنکه کشور انگلیس وجود داشته باشد، بین ایران و روم روابط دیپلماتیک وجود داشته، در دوران ساسانی و اشکانی هم همین‌طور. بنابراین روا نیست که روابط با کشوری چون ایران با تاریخی دیرینه به این شکل نیم‌بند ادامه پیدا کند. هیات‌ایرانی نیز باید بیش از مسایل سیاسی، خواسته‌های مردمی را لحاظ کرده و کاری کند که خروجی سفر و رایزنی‌ها رهاوردی برای مردم به‌همراه داشته باشد. به‌هرحال بخشی از مردم ایران این‌روزها برای تردد به انگلیس باید هزینه‌های فراوان سفر به دوبی و آنکارا برای امور ویزا را متحمل شوند و این مساله خسارت ملی به کشور وارد می‌کند؛ نکته‌ای که بدون تردید از سوی خودسرها به‌هیچ‌روی موردتوجه قرار نگرفته است. خروجی حمله بی‌سرانجام به سفارت انگلیس درواقع برای مردم ایران و ابعاد ملی دردسرساز شد و اتفاقی برای طرف انگلیسی رخ نداد.

گروه دوستی پارلمانی ایران به انگلیس رفت

اصولگرایان مجلس، مسافر لندن

شرق، زینب اسماعیلی: هیات پارلمانی ایران و انگلیس راهی لندن شد. دیدار با گروه دوستی پارلمانی انگلیس مهم‌ترین برنامه این گروه است.

مهم‌ترین نکته در این بین اما این است که هیات مسافر لندن، اعضای همان مجلسی هستند که شش آذر۹۰ با تصویب طرحی، وزارت امورخارجه را موظف به کاهش سطح روابط با انگلیس از سفیر به کاردار کردند. اگرچه مجلس به‌دنبال تحریم بانک مرکزی جمهوری‌اسلامی‌ایران از سوی انگلیس این مصوبه را گذراند اما دو روز بعد از آن (هشت آذر۹۰) تعدادی از بسیجیان و دانشجویان مقابل سفارت انگلیس در تهران، تجمع کردند و با بالاگرفتن فضای متشنج مقابل سفارت، تعدادی از آنها اقدام به بالارفتن از دیوار سفارت کردند. این اتفاق موجب شد که لندن سفیر و اعضای سفارت خود در تهران را فراخواند و روابط سیاسی و دیپلماتیک خود را با ایران قطع کرد. همچنین از دیپلمات‌های ایرانی نیز خواستند تا خاک انگلیس را ترک کنند. چندماه بعد مقام معظم رهبری در دیدار با فعالان دانشجویی با اشاره به ورود دانشجویان به سفارت انگلیس گفتند: «در قضیه اخیر اشغال آن سفارت خبیث، احساسات جوانان درست بود. ولی رفتنشان درست نبود.» این اتفاق موجب شد که وزیرخارجه وقت نیز در چندین نشست و دیدار ابراز تاسف کند. همچنین به دیگر کشورهای اروپایی در مورد امنیت سفارت‌خانه‌هایشان تضمین شفاهی بدهد. ۱۴آذر۹۰ علی‌اکبر صالحی، وزیرخارجه وقت ایران در دیدار با وزیرخارجه آلمان ضمن «ابراز تاسف عمیق» در مورد حمله به سفارت بریتانیا در تهران گفت دولت ایران حداکثر تلاش خود را برای جلوگیری از حوادث مشابه به‌کار خواهد بست.

روز گذشته «خانه ملت» به نقل از عباسعلی منصوری‌آرانی، رییس گروه دوستی پارلمانی ایران و انگلیس در مورد این سفر خبر داد: «بعد از سفر هیات پارلمانی انگلستان در سال گذشته به ایران، انگلیسی‌ها بارها از هیات ایرانی برای سفر به این کشور دعوت کردند، از این‌رو گروه دوستی پارلمانی ایران و انگلیس عازم این کشور شد. گفت‌وگو با ایرانیان مقیم لندن، بررسی برخی موضوعات پارلمانی، دیدار با هیات پارلمانی انگلیس و دانشجویان این کشور بخشی از برنامه‌های هیات پارلمانی ایران در سفر به لندن است.» ریاست گروهی که روز گذشته به‌عنوان اعضای گروه دوستی پارلمانی ایران و انگلیس راهی لندن شدند با عباسعلی منصوری‌آرانی، نماینده کاشان است و اعضای هیات آقایان قائد رحمت، درویش‌پور، عزیزی‌فارسانی و شکرخدا موسوی هستند. آذرماه سال گذشته اعضای گروه دوستی پارلمانی انگلیس و ایران «متشکل از چهار نماینده از اعضای پارلمان این کشور به ریاست جک استراو رییس‌وقت گروه دوستی پارلمانی انگلیس و ایران و وزیرخارجه پیشین این کشور، به تهران سفر کردند و از گروه دوستی پارلمانی ایران و انگلیس برای سفر به لندن دعوت کردند.» همان زمان قرار بازگشایی سفارتخانه‌های دو کشور گذاشته شد و ایران و انگلستان روابط سیاسی خود را بازسازی کردند. اما در این یک‌سال روند بازگشایی دو سفارت بسیارکند بود، چنان که در سطح کاردار غیرمقیم باقی ماند.

اگرچه به‌نظر می‌رسد مهم‌ترین دستاورد این سفر باید تمهیداتی برای بازگشایی سفارت دو کشور باشد اما به‌نظر می‌رسد هنوز شرایط برای بازگشایی سفارتخانه‌ها مناسب نیست. روز گذشته کاردار غیرمقیم ایران در انگلیس در گفت‌وگو با ایرنا درخصوص آخرین وضعیت بازگشایی سفارتخانه‌ها گفت: «مذاکراتی در این خصوص داشته‌ایم، اما لازم است تا برخی از مسایل حل‌وفصل شوند. ما به طرف انگلیسی گفته‌ایم، آماده‌ایم در چارچوب قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران و کنوانسیون‌های ناظر بر روابط دیپلماتیک و بدون هرگونه تبعیض و استثنایی همانند شرایطی که برای سایر سفارتخانه‌های مقیم وجود دارد، برای حل این مسایل همکاری کنیم.» حبیب‌الله‌زاده در همین حال تصریح کرد: «ایران و انگلیس تصمیم خود به برقراری روابط را اتخاذ کرده‌اند و اراده طرفین نیز بر این مبنا قرار دارد.»

این در حالی است که پیشتر، اخباری در مورد پرداخت خسارت یا غرامت به انگلیس بابت مدت تعطیل سفارت مطرح شده‌بود. آذرماه گذشته فیلیپ هموند، وزیرخارجه انگلیس در مجلس عوام پارلمان بریتانیا گفته بود: «به دلیل اینکه دولت ایران با ورود تجهیزات کامپیوتری مورد نیاز سفارتخانه موافقت نکرده، بازگشایی سفارتخانه با مانع مواجه شده است. اگر قرار باشد ما آنجا شروع به کار کنیم، نیاز داریم تجهیزاتمان را به شیوه‌ای امن و مورد اطمینان به آنجا منتقل کنیم.» البته افخم در پاسخ به این اظهارات گفت: «با سفارت بریتانیا نیز همانند سایر سفارتخانه‌های خارجی مقیم تهران رفتار می‌شود.» وزارت امورخارجه در این موضع‌گیری بر رعایت مفاد کنوانسیون وین در مورد ورود و خروج محموله‌های بار و پست سیاسی تاکید کرد. انگلیس در حالی موضوع تجهیزات کامپیوتری خود را بهانه عدم بازگشایی سفارت در تهران اعلام می‌کند که اوایل بهمن امسال روزنامه «تایمز» انگلیس نوشت که وزیر کشور انگلیس از سوی وزارت‌خارجه این کشور متهم شده که به‌خاطر دیدگاه‌های سرسختانه‌اش در ارتباط با مهاجران، طرح‌های مربوط به بازگشایی سفارت انگلیس در تهران را به مخاطره انداخته است. وزیر کشور انگلیس از بازگشایی بخش خدمات ویزای سفارت انگلیس در تهران امتناع می‌کند و این امر را منوط به بازگردانده‌شدن چهارهزار ایرانی فاقد ویزای اقامت در انگلیس کرده‌است. باید دید آیا سفر هیات پارلمانی اصولگرای ایران به لندن می‌تواند گره بازگشایی سفارت را باز کند یا نه؟

گزارش

هیات آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در راه تهران:

صالحی: به همه پرسش‌های آژانس پاسخ داده‌ایم

● هیات پنج‌نفره آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به ریاست «ترو واریورانتا»، معاون آمانو در حالی قرار است به‌منظور گفت‌وگو با مسوولان سازمان انرژی اتمی امروز وارد تهران شوند، که علی‌اکبر صالحی، رییس سازمان انرژی اتمی به خبرگزاری صداوسیما گفته: «آژانس بین‌المللی انرژی اتمی ۱۸سوال مطرح کرده بود که به همه آنها پاسخ داده‌ایم و به دوسوال آخر هم پاسخ داده شده است اما آنان می‌گویند کافی نیست؛ خوشبختانه قدم‌هایی برداشته شده است که درباره آن دوسوال هم به جمع‌بندی موردنظر برسیم. آن دوسوال هم یکی مربوط به مقاله انتقال نوترونی و دیگری انفجارات قوی در مریوان است که قرار است درباره آن در محل سازمان انرژی اتمی بحث شود.»

بهروز کمالوندی هم روز گذشته در گفت‌وگو با «واحدمرکزی‌خبر»، سفر هیات آژانس و مذاکرات در تهران را براساس بیانیه همکاری‌های ایران و آژانس، موسوم به بیانیه تهران که آبان۹۲ امضا شده، برشمرد و توضیح داد که براساس این بیانیه تاکنون سه‌مرحله از همکاری‌های ایران و آژانس انجام شده که هر یک از این مراحل چندموضوع را شامل می‌شود و تاکنون جمعا به ۱۸موضوع پرداخته شده است.

علی‌اکبر صالحی نیز تاکید کرده است که از ابتدای دولت یازدهم که دوباره مسوولیت سازمان انرژی اتمی را برعهده گرفتم، همه تلاشم این بوده است که بهترین رابطه را با آژانس برقرار کنم و بهانه‌ها را از آنها بگیرم. صالحی که به‌تازگی در دودور مذاکره ایران و آمریکا در مورد مسایل هسته‌ای حضور داشته، گفته: «در موضوعات مربوط به غنی‌سازی و رآکتور اراک قدم‌های بسیار خوبی برداشتیم و توانستیم دغدغه‌ها و نگرانی‌های ساختگی آژانس را با پیشنهاد فنی‌ای که ارایه کردیم، برطرف کنیم.» او خبر داد: «نخستین مجتمع سوخت نیروگاه اتمی بوشهر۲۰ فروردین آینده به نمایش گذاشته می‌شود. همچنین تفاهمنامه‌ای با روس‌ها برای تامین سوخت نیروگاه مبادله کرده‌ایم که براساس آن روس‌ها موافقت اولیه خود را برای تولید سوخت نیروگاه بوشهر اعلام کرده‌اند.»